

Workshop: Verktyg för att utveckla samsyn kring bedömning

Mia Skog, Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi

Material:
bit.ly/Ålandbedömning

LÄRARENS BEDÖMNINGSKOMPETENS

- Bedömningen har en stark påverkan på studierna och lärandet (*backwash effect of assessment*) (jfr t.ex. Biggs & Tang, 2011). ”Vi får det som vi bedömer”
- **Om man vill ändra på elevernas lärande, ska man ändra på bedömningen.**
- Lärarens bedömningskompetens har visat sig ha en positiv påverkan på lärandet och utvecklingen av undervisningen (DeLuca m.fl., 2013, DeLuca m.fl., 2018).

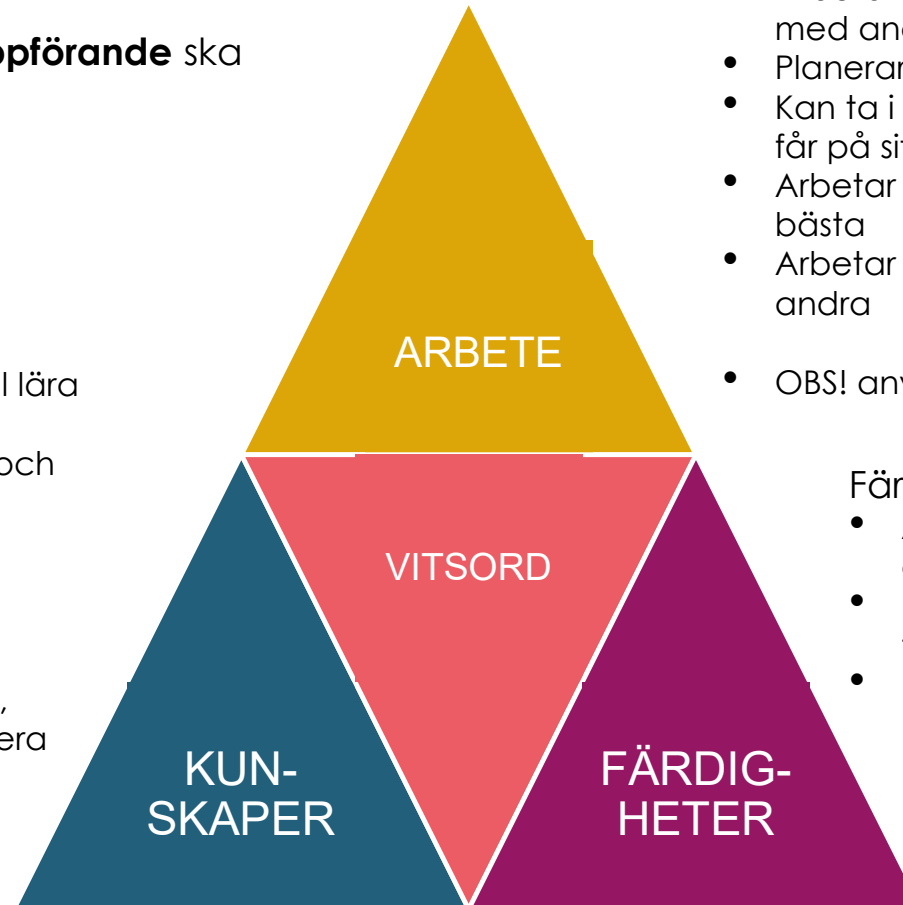
FÖREMÅL FÖR BEDÖMNING AV LÄRANDE OCH KUNNANDE (ÅLP)

LL barnomsorg och grundskola (2020:32) 49§
del III

Elevens **lärande**, **arbete** och **uppförande** ska bedömas mångsidigt.

Kunskaper:

- Beskriver VAD eleven skall lära sig
- Baserar sig på Anderson och Krathwohls kunskapstaxonomi.
- På vilket sätt skall eleven behärska kunskapen?
Exempel på kognitiva processer; minnas, förstå, tillämpa, analysera, värdera och skapa

Elevens arbete är:

- Arbetar självständigt och tillsammans med andra
 - Planerar sina studier och sitt arbete
 - Kan ta i beaktande den feedback hen får på sitt arbete och agerar enligt det
 - Arbetar ansvarsfullt och försöker sitt bästa
 - Arbetar i konstruktiv interaktion med andra
- OBS! använd inte ordet TIMAKTIVITET

Färdigheter:

- Allmänna färdigheter som finns i många ämnen t ex informationssökning
- Färdigheter som är typiska för viss ämnen t ex simkunnighet, kartkunskap
- Praktiska prov på kunnande är vanligt

CHECKLISTA FÖR SKOLANS BEDÖMNINGSKULTUR

- ☐ **Grundbegreppen** kring bedömning ska förstås ungefär på samma sätt
- ☐ Förståelse av bedömningens roll och syften ur lärarens och elevernas perspektiv
- ☐ Måls betydelse för bedömning
- ☐ Förståelse av kopplingen mellan bedömnings- och undervisningsmetoderna
- ☐ Förståelse av hur bedömning kan genomföras vid rätt tidpunkt
- ☐ Reflektion och samarbete kring bedömning

Kunskapskriterier

Mångsidig
bedömning

Bedöma utan prov

Formativ
bedömning

Bedöma elevens
arbete

En del av det sum-
mativa
bedömningsarbete.
Där analyseras alla
prov på kunnande
som eleven gjort
och jämför med
målen i läroplanen,
utgående från det
sätter läraren sam-
man ett vitsord.

Eleven granskar
själv hur mycket
hen redan har lärt
sig och planerar
sitt nästa steg.
Detta påverkar
aldrig
ämnesvitsc

När elever ger
varandra råd och
tips för att lära
mera. Detta
kar al
vitsor

Elevens sätt
beta i klassrummet
skall också bedömas
detta påverkar vitsor-
det i alla ämnen.
Målet är att
alla ämne
kur
självstär
era, utvär
anstränga sig
göras sitt bästa

I läroplanen finns
det inskrivet kun-
skapskriterier för
nästan varje mål
för vitsord 5, 8 och
10 Dessa visar har
lång eleven har
nått mot målet. För
åk 1-2 finns inga
kunskapskriterier.

Bedömningsarbete i
flera omgångar, på
flera olika sätt under
olika tider med
ändamålsenliga
bedömningsmetoder,
det vill säga både
formativ och summa-
tiv bedömning. En
bedömningsmetod
är inte tillräckligt.

Uppsatser, presen-
tationer, filmklipp,
alster,
grupparbeten, och
olika uppvisningar
är lika värdefulla
prov på kunnande
som skriftliga
prov. Allt kan inte
mätas med
skriftliga prov.

Betygsättning

Kamratrespons

Självvärdering

Allt som handleder
och sporrar eleven
att lära sig,
påverkar inte vits-
ord, behöver inte
antecknas.
Självvärdering och
kamratrespons hör
hit.

Använder vi samma begrepp?

E-P-A metoden

Diskutera dessa påståenden med den du sitter bredvid

Vilka påståenden är korrekta?

Bedömning är synonymt med utvärdering

Bedömning av lärande är formativ bedömning

Formativ bedömning behöver inte dokumenteras

Betygsättning är synonymt med summativ bedömning

Timaktivitet skall bedömas i alla ämnen

Prov på kunnande är synonymt med prov

Kunskapskrav och mål är synonymt med varandra

Respons är synonymt med bedömning

Vilka påståenden är korrekta?

~~Bedömning är synonymt med utvärdering~~

Bedömning av lärande är formativ bedömning

Formativ bedömning behöver inte dokumenteras

Betygsättning är synonymt med summativ bedömning

~~Tidaktivitet skall bedömas i alla ämnen~~

~~Prov på kunnande är synonymt med prov~~

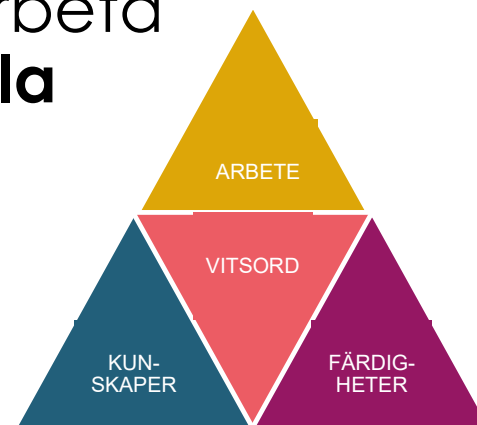
~~Kunskapskrav och mål är synonymt med varandra~~

~~Respons är synonymt med bedömning~~

Bedömning av arbete

Att utveckla elevens sätt att arbeta är en central målsättning i läroplanen för grundskolan på Åland.

I undervisningen ska förmågan att arbeta såväl **självständigt** som **i grupp** stödas. Förmågan att arbeta omfattar förmåga att **planera**, förmåga att **handla ansvarsfullt** och **göra sitt bästa** samt förmåga att **kommunicera konstruktivt**.

Inte timaktivitet

Bedömning av arbetet ingår som en del av **bedömningen i alla läroämnen**

Elevens arbete och inställning när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande.

Följande bör beaktas:

aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
självständigt arbete enligt instruktioner
ansvar över hemuppgifter och material."

CHECKLISTA FÖR SKOLANS BEDÖMNINGSKULTUR

- ☐ **Grundbegreppen** kring bedömning ska förstås ungefär på samma sätt
- ☐ Förståelse av bedömningens roll och **syften ur lärarens** och elevernas perspektiv
- ☐ Målets betydelse för bedömning
- ☐ Förståelse av kopplingen mellan bedömnings- och undervisningsmetoderna
- ☐ Förståelse av hur bedömning kan genomföras vid rätt tidpunkt
- ☐ Reflektion och samarbete kring bedömning

Vad skall dokumenteras?

Syftet med bedömningen av kunnandet, det vill säga den summativa bedömningen, är att **definiera hur väl och i vilken mån** eleven har uppnått de uppställda målen.

Den summativa bedömningen ska genomföras i **relation till de mål och kriterier** som ställts upp för läroämnena i läroplanen.

Läraren **ska dokumentera** de omdömen av elevens **prov på kunnande** som inverkar på den summativa bedömningen.

Kapitel 7 i ÅLP

https://www.utbildning.ax/sites/default/files/media/271_181220_alp_21_allman_del_final_0.pdf

Mål och innehåll från läroplanen
för årskursen undervisas

Mångsidiga prov på kunnande
samlas in

Prov på kunnande dokumenteras

Läsårsvitsord bildas utgående från
dokumenterade prov på kunnande

CHECKLISTA FÖR SKOLANS BEDÖMNINGSKULTUR

- ☐ Grundbegreppen kring bedömning ska förstås ungefär på samma sätt
- ☐ Förståelse av bedömningens roll och syften ur lärarens och elevernas perspektiv
- ☐ **Målen**s betydelse för bedömning
- ☐ Förståelse av kopplingen mellan bedömnings- och undervisningsmetoderna
- ☐ Förståelse av hur bedömning kan genomföras vid rätt tidpunkt
- ☐ Reflektion och samarbete kring bedömning

Konstruktiv länkning- lärarens hantverk

Mål (M)

Vilken **typ** av mål i LP14 (arbete, färdigheter eller kunskap) Ta i beaktande **kunskapskriterier**

Innehåll (I)

Vilket innehåll skall kopplas till detta mål denna gång? **Differentiering?**

Kompetens (K)

Vilken/vilka kompetens skall läras ? Finns det en lokal lärstig?

Verb

Vilken **elevaktivitet** är det frågan om? (Vilket VERB?) (Kratwohl & Andersson)

Undervisning

Planera **undervisning** som länkar till och krävs för att nå läroplansmålen.

Formativ

Planera in formativa **kontrollstationer**, lärandematriser?

Summativ

Summativ bedömning dvs **prov på kunnande** som länkar till läroplansmål (VERBET)

Årskurs

Läroplan

Exempeluppgifter

Måltyp

Åk 7-9

Geografi
Hållbar utveckling

Undersöka och analysera människors vardag med hjälp av Dollar street, för att minska gapinstinkten (Factfulness). Sammanställa en bildpresentation med anteckningar.

Kunskapsmål

Eleven utvecklar förståelse för faktorer till fattigdom och ohälsa i världen.

Vitsord 5: Eleven har en viss **förståelse** för hur naturens resurser är fördelade.

Vitsord 8: Eleven kan förstå **förekomst och orsaker** till och följderna av fattigdom och ohälsa i olika delar av världen

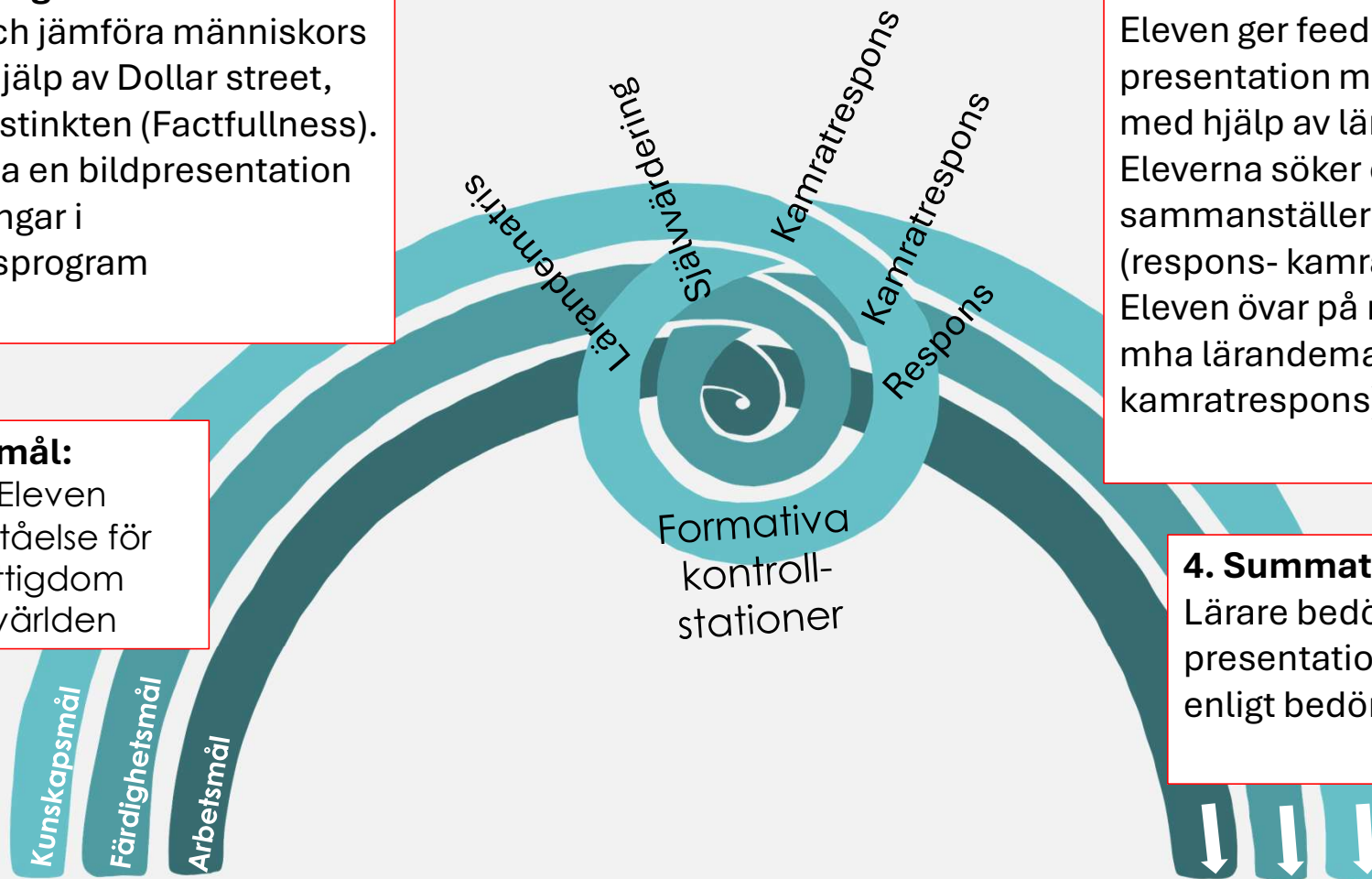
Vitsord 10: Eleven **analyserar** samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkningstäthet, klimat och naturresurser.

2. Undervisning:

Undersöka och jämföra människors vardag med hjälp av Dollar street, minska gapinstinkten (Factfulness). Sammanställa en bildpresentation och anteckningar i presentationsprogram

1. Läroplansmål:

Kunskapsmål: Eleven utvecklar förståelse för faktorer till fattigdom och ohälsa i världen

3. Formativ bedömning:

Tydliga och flera framgångskriteriet med lärandematriser.

Eleven ger feedback på anonyma presentation med fokus på verben med hjälp av lärandematrix.

Eleverna söker och granskar källor sammanställer en presentation (respons- kamratrespons)

Eleven övar på muntlig presentation mha lärandematrix (respons- kamratrespons)

4. Summativ bedömning:

Lärare bedömer elevens presentation och anteckningar enligt bedömningskriterierna.

Mål från läroplanen

Summativ bedömning – Prov på kunnande

Checklista

Muntlig presentation

Presentationens uppbyggnad

- ☐ Ett meddelande per sida
- ☐ Kombinera inte tal, bild och text samtidigt
- ☐ Använder nyckelord och punktlistor, max 6 punkter per sida, textstorlek 30
- ☐ Enhetlig layout (samma fonter, färger och tema)
- ☐ Utnyttja rörelse, signalfärger, kontraster och storlek

Tekniska lösningar

- ☐ Animerade punktlistor med toning
- ☐ Använda anteckningar
- ☐ Använde verktygen i presentationsläget

Muntlig presentation

- ☐ intresseväckande inledning
- ☐ tydlig struktur
- ☐ Talat starkt, tydligt och långsamt
- ☐ Tittar på klassen och alla enskilda personer
- ☐ Rör sig ledigt och använder ofta kroppsspråk för att förtydliga

Jag presenterar muntligt...	Ok	Bra	Jättebra
Berättar	så sammanhängande att det blir förståeligt	med en inledning, avslutning och tydlig struktur som hjälper lyssnaren att förstå	med en intresseväckande inledning, uttänkt avslutning och en tydlig struktur som hjälper lyssnaren att förstå
Talar	Rätt så starkt, tydligt och långsamt under mesta delen av redovisningen viss anpassning	Starkt, tydligt och långsamt hela redovisningen	Starkt, tydligt och långsamt hela redovisningen och ändrar tonhöjd och tempo för att förtydliga delar av innehållet
Använder blick	Tittar mot klassen	Tittar mot personer i klassen	Tittar på klassen och alla enskilda personer
Använder kroppsspråk	Har kontroll över mina kroppsrörelser	Använder ibland kroppsspråk för att förtydliga	Rör mig ledigt och använder ofta kroppsspråk för att förtydliga
Till den som lyssnar Lyssna...	På den som talar	På den som talar och kan ställa följdfrågor	På den som talar och kan ställa följdfrågor och återberätta innehållet

Fem nyckelstrategier för formativ bedömning

1
Klargöra, dela och
förstå lärandemål och
framgångskriterier

2
Skapa och leda effektiva
diskussioner, uppgifter och
aktiviteter som lockar fram
belägg för lärande

3
Ge feedback som för
lärande framåt

4
Aktivera eleverna som
läranderesurser för varandra

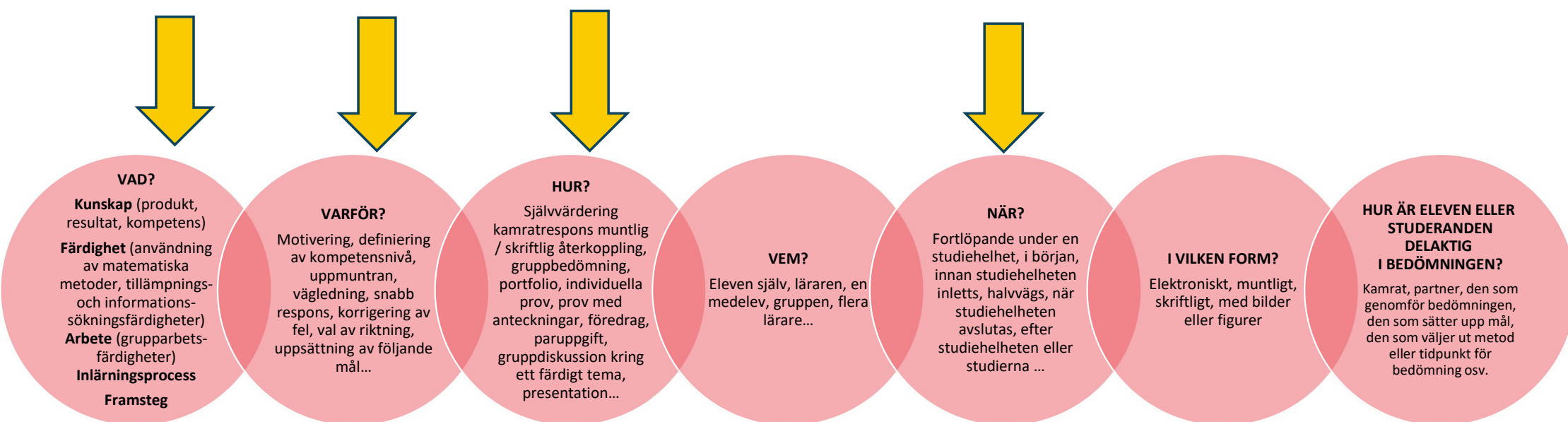

5
Aktivera eleverna som
ägare över sitt eget
lärande

CHECKLISTA FÖR SKOLANS BEDÖMNINGSKULTUR

- ☐ Grundbegreppen kring bedömning ska förstås ungefär på samma sätt
- ☐ Förståelse av **bedömningens roll** och syften ur lärarens och elevernas perspektiv
- ☐ **Målets betydelse** för bedömning
- ☐ Förståelse av kopplingen mellan **bedömnings- och undervisningsmetoderna**
- ☐ Förståelse av hur bedömning kan genomföras vid rätt tidpunkt
- ☐ Reflektion och samarbete kring bedömning

Mångsidig bedömning

Bedömningsbingo

Mångsidig bedömning är inte enbart det att man använder många olika bedömningsmetoder. Det innebär att man ser på bedömning från flera perspektiv och besvarar följande frågor; vad, varför, hur, när, vem, för vem samt hur är eleven delaktig.

Diskutera frågeställning 1 eller 2

1. På vilket sätt har den senaste månads bedömning varit mångsidig i din undervisning? Välj ut påståenden från bingoplanen vilka beskriver hur du har undervisat och bedömt dina elever. Blir det BINGO?

ELLER

2. När du skall planera nästa sekvens, planera in en mångsidig bedömning. Låt dig inspireras av de olika frågeorden, vad, vem, varför, hur och när. Utgår från målen i den lokala läroplanen och planera bedömning och lärande utgående från dem. Blir det BINGO?

VAD?	VEM?	VARFÖR?	HUR?	NÄR?
Bedöma produkten	Läraren bedömer	För att motivera eleven	Skriftligt (t.ex. prov och portfolio)	Bedöma i början av en helhet
Bedöma processen	Vårdnads-havare bedömer	För att synliggöra elevens kunskande	Själv-värdering	Bedöma i slutet av en helhet
Bedöma färdigheter	Resurslärare och komp-lärare bedömer	För att repetera	Kamrat-respons	Bedöma hela tiden/kontinuerligt
Bedöma kompetenser	Mellan eller inom elev-gruppen	För att ge respons	Funktionellt	Bedöma i mitten av helheten
Bedöma kunskap	Eleven själv	För att klargöra elevens ut-gångsläge, diagnostiskt	Digitalt	Bedöma direkt efter genom-förande
Bedöma arbete	Bedöma ansvar och samarbete	För att effektivisera lärarens planering av lärande	Verbalt (t.ex. lärande-samtal eller respons)	Eleven är delaktig i bedömning

CHECKLISTA FÖR SKOLANS BEDÖMNINGSKULTUR

- ☐ Grundbegreppen kring bedömning ska förstås ungefär på samma sätt
- ☐ Förståelse av bedömningens roll och syften ur lärarens och elevernas perspektiv
- ☐ Målens betydelse för bedömning
- ☐ Förståelse av kopplingen mellan bedömnings- och undervisningsmetoderna
- ☐ Förståelse av hur bedömning kan genomföras vid rätt tidpunkt
- ☐ **Reflektion och samarbete** kring bedömning

Synliggöra skolans bedömningskultur

Alla prov på kunnande dokumenteras i Wilma under fliken prov (eller på lärplattform)	Kollegiet ordnar/deltar i fortbildning kring bedömning årligen	Vi har en provöversikt för elever och vårdnadshavare, digitalt eller analogt	Vi utbyter tankar och idéer om bedömning i vårt kollegium
Målen, kunskapskraven och progressionen diskuteras med elever och vårdnadshavare	Vi diskuterar både summativ och formativ bedömning med våra elever	Bedömning är alltid ett tyngdpunktsområde i vår skola	Vi har ett bedömningsteam i vår skola
Vi har elevagenter i vår skola som samarbetar med lärarteamet för att utveckla bedömningen	Lärarna informera både elever och vårdnadshavare om vad som betygsätts	Vi har pedagogiska möte flera gånger per läsår för att utveckla och utvärdera vår bedömningskultur	Vi arrangerar årligen föräldramöten för att diskutera och berätta om vårt bedömningsarbete
I vår bokföring finns kostnader för fortbildning för att utveckla bedömningskulturen	Vi utvärderar vår bedömningskultur årligen, genom enkät till elever och vårdnadshavare	Vår pedagogiska bedömningsplan finns synlig på hemsidan	Egna skolvisa lösningar för att synliggöra bedömningskulturen

Samarbete med vårdnadshavare

- Samarbetet med hemmen är en del av **en god bedömningskultur**.
- **Diskussioner** kring målen för skolarbetet och skolans bedömningspraxis ska föras med vårdnadshavare.
- Både eleven själv och vårdnadshavaren ska **tillräckligt ofta** få information om hur studierna framskrider och om elevens arbete och uppförande.
- En god kontakt mellan skolan och hemmet där hemmet även får information om **framsteg och gott uppförande** och inte enbart negativ återkoppling, stödjer ett konstruktivt samarbete mellan hem och skola.
- Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information **om bedömningsgrunderna** och hur de tillämpats vid bedömningen av elevens lärande.
- **Gemensamma samtal** mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren ökar det ömsesidiga förtroendet och förmedlar information om elevens situation. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavare till elever som är i behov av särskilt stöd.

- Hur skall vi informera om skolans bedömningsarbete för vårdnadshavare och elever?
- Hur kan vi synliggöra skolans bedömningskultur?

Checklista för samarbete mellan hemmet och skolan kring bedömning

Föräldrar och elever är väl insatta i:

Bedömningsbegreppen

Skolans bedömningsklocka

Bedömningens allmänna principer

Dokumentation av prov på kunskande

Hur vitsord bildas

Bedömning i vardagen

Mål och kriterier i olika ämnen

Har ni bokat in ett föräldramöte för att diskutera bedömning detta läsår?

Sammanställa en pedagogisk bedömningsplan för skolan?

1. Skolans syn på bedömning

- Vad är kollegiets syn på bedömning?
- Vad har det för övergripande syfte och mål och i hurdan anda skall man förhålla sig till bedömning?
- Vad står det i värdegrunden, hur kan vi koppla ihop värdegrunden med bedömningssättet?
- Koppla gärna in även synen på lärande

2. Gemensamma principer för bedömning

- Hurdan bedömning är ändamålsenlig för oss? Vilka principer skall vara gemensamma för alla ämnen?
- Formativt & summativt
- Mångsidighet: VAD, VARFÖR, HUR, VEM, NÄR, I VILKEN FORM, ElevDELAKTIGHET
- Hållbarhet, välbefinnande osv.

3. Vad bedömer vi i skolan

- Huvudrubrikerna: Kunskaper, färdigheter, mångsidiga kompetenser och arbete kan här öppnas upp till den man man vill.
- Hur bedömer man arbete?

4. Bedömningsprocessen i vår skola

- Principer för hur bedömningen planeras, granskas, vidareutvecklas och kommuniceras både internt och externt.
- Koordinering av bedömningsmetoder och tidtabell
- Vad ingår i vår bedömningsprocess? (tex kartläggning av startläge, lärandesamtal, utvecklingssamtal, självvärdering, en årlig genomgång av bedömningsarbetet i varje ämne mm.

5. Nyckelord?

Exempel: Pedagogisk bedömningsplan som synliggör bedömningskulturen

December

Provfri månad (enbart muntliga och praktiska prov på kunnande)-
Mellanbetyg

Januari-februari

Digitala prov på kunnanden-
välbefinnande som tema Vernissage
Öppet hus

September-november

Fokus på elevens
arbete- Lärandesamtal

Augusti

Planering av mångsidig
bedömning-
Föräldramöte

Mars-april

Fokus på bedömning
inom språk-
språkportfolion

Maj

Betygsättning

Diskussionsunderlag för att diskutera bedömningskultur

- ☐ I vår skola följer vi gemensamma enhetliga bedömningsmetoder
- ☐ I vår skola används gemensamt bedömningsmaterial
- ☐ I vår skola används bedömningens årsklocka eller läsårskalender som en del av planeringen av läsårets bedömningsarbete
- ☐ I mitt kollegium har det reserverats gemensam arbetstid för läsåret 2024-2025 för genomgång av bedömningsprinciper i den allmänna delen
- ☐ Vårdnadshavare informeras om bedömningsprinciperna t.ex. på föräldramöten eller via skolans hemsidor
- ☐ Lärarna påminns, t.ex. i början av läsåret, om att eleverna ska känna till bedömningsprinciperna
- ☐ I vår skola förs regelbundna yrkesmässiga diskussioner om bedömning

Förändringsmål	Kompetens	Motivation	Resurser	Handlings-plan	= Förändring
	Kompetens	Motivation	Resurser	Handlings-plan	=Förvirring
Förändringsmål		Motivation	Resurser	Handlings-plan	=”Ångest”
Förändringsmål	Kompetens		Resurser	Handlings-plan	=Motstånd
Förändringsmål	Kompetens	Motivation		Handlings-plan	= Frustration
Förändringsmål	Kompetens	Motivation	Resurser		=”Ekorrhjul”

VILKEN TYP ÄR DU? 😊

Matrismästare -jag fokuserar mycket på självvärdering och kamratrespons och därför sätter jag mycket tid på att skapa olika matriser med tydlig progression	Arbetsmyran -jag arrangerar många små prov på kunnande	Responsexpert -mycket av min arbetstid går åt till att ge skriftlig respons till eleverna
Provguru - mina prov är genomarbetade och innehåller många olika frågetyper	Den strukturerade -när läsåret startar är min bedömningsplanen redan fastspikad	Den mångsidiga bedömaren -jag arrangerar ofta autentiska prov på kunnande eller muntliga provtillfällen
Minimalisten - så få prov som möjligt, de stressar eleverna	Kommunikationsexpert -elever och vårdnadshavarna vet exakt vad som kommer att bedömas summativt, när och hur.	Diginisse - elever få visa sitt prov på kunnande med olika digitala produkter eller via digitala prov.